

KONINKRIJK BELGIË
-----ADVIES 48.756/3
VAN 26 OKTOBER 2010VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, derde kamer, op 24 september 2010 door de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 16 november 2010, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn", heeft het volgende advies gegeven:

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ⁽¹⁾, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

VOORAFGAANDE OPMERKING

2. In de adviesaanvraag van 24 september 2010 wordt op het volgende gewezen:

"In het Vlaams regeerakkoord werd de doelstelling opgenomen om het aantal provincieraadsleden te reduceren tot maximaal 63 raadsleden in provincies met minder dan één miljoen inwoners en tot maximaal 72 raadsleden in provincies met meer dan één miljoen inwoners.

In artikel 5, § 1, van het Provinciedecreet wordt het aantal provincieraadsleden vastgelegd. Door een materiële vergissing werd de vermindering niet opgenomen in het voorontwerp van decreet, waaraan de Vlaamse Regering haar goedkeuring hechtte op 16 juli 2010.

Om dit recht te zetten luidt de in artikel 267 van het voorliggend voorontwerp van decreet te wijzigen bepaling [...] als volgt:

Art. 267. Artikel 5, § 1, en § 2, eerste lid van het Provinciedecreet, gewijzigd bij het decreet van 30 april 2009, wordt vervangen door wat volgt:

«§ 1. De Provincieraad vertegenwoordigt de hele bevolking van de provincie. Hij bestaat, met inbegrip van de leden van de deputatie van de provincieraad die als provincieraadslid werden verkozen, uit:

- 1° 63 leden in provincies met minder dan 1 000 000 inwoners;
- 2° 72 leden in provincies met 1 000 000 of meer inwoners.

§ 2. Uiterlijk op 1 juni van het jaar waarin de provincieraadsverkiezingen zullen plaatsvinden, stelt de Vlaamse Regering een lijst op van het aantal te verkiezen provincieraadsleden per provincie op basis van de bevolkingsaantallen van de provincies. Het inwonertal dat in aanmerking moet worden genomen, is het aantal personen dat ingeschreven is in het rijksregister van de natuurlijke personen die op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het jaar van de provincieraadsverkiezingen hun hoofdverblijfplaats in de gemeenten van de desbetreffende provincies hadden.»

⁽¹⁾ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Bij zijn onderzoek zal de Raad van State, afdeling Wetgeving, de aldus geamendeerde versie van artikel 267 van het ontwerp in acht nemen.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

3. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe alle bepalingen inzake de organisatie van de verkiezingen van de gemeenteraden, de stadsdistrictraden en de provincieraden samen te brengen in één enkel decreet, dat in beginsel geldt voor alle gemeenten van het Vlaamse Gewest. Daarnaast bevat het ontwerp ook regels inzake de organisatie van de rechtstreekse verkiezingen van de schepenen en van de OCMW-raad in de gemeenten bedoeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en in de gemeente Voeren.

Het ontwerp kan in een zeker opzicht worden beschouwd als een codificatie van regels die thans te vinden zijn in de Gemeentekieswet, in de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en in het Kieswetboek. Daarnaast worden ook regels overgenomen uit het decreet van 18 mei 1994 houdende de regeling van het taalgebruik bij de verkiezingen, en uit hoofdstuk III*bis* van het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement, de provincieraden, de gemeenteraden en de districtraden.

In het ontwerp van decreet, dat de naam "Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet" krijgt, worden de regels voor de organisatie van de verkiezingen in een logische indeling geplaatst, waarbij de chronologie van het verkiezingsproces wordt gevolgd.

De regels inzake de geautomatiseerde stemming worden niet opgenomen in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet. Volgens de algemene toelichting zal de geautomatiseerde stemming, rekening houdend met de technologische evolutie, in een "aanbouwdecreet" worden opgenomen.

Naast de overname van bestaande regels bevat het ontwerp ook een aantal nieuwe bepalingen. De belangrijkste zijn de invoering van bepalingen betreffende een

.../...

kiesdrempel voor de zetelverdeling bij de provincieraadsverkiezingen (zowel op het niveau van het kiesdistrict als voor de aanvullende zetelverdeling binnen het provinciale kiesarrondissement, op het niveau van de provincie), de vermindering van het aantal provincieraadsleden en de nieuwe indeling van de provincies in provinciedistricten en provinciale kiesarrondissementen.

BEVOEGDHEID

4. De bevoegdheidsrechtelijke grondslag voor het ontworpen decreet wordt in de eerste plaats geboden door artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, naar luid waarvan de gewesten bevoegd zijn voor "de verkiezing van de provinciale, gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, alsook van de organen van de agglomeraties en federaties van gemeenten, met inbegrip van de controle op de hierop betrekking hebbende verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen die daaraan zijn besteed". De bevoegdheid inzake het regelen van de verkiezing van de binnengemeentelijke territoriale organen wordt aan de gewesten ook toegekend bij artikel 41, tweede lid, van de Grondwet. De bepalingen tot wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 en het Provinciedecreet van 9 december 2005 (artikelen 263 tot 271 van het ontwerp) vinden daarenboven hun bevoegdheidsrechtelijke grondslag mede in artikel 6, VIII, 1°, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarbij onder meer de samenstelling en de organisatie van de provinciale en de gemeentelijke instellingen aan de gewesten worden toevertrouwd.

In zoverre in het ontwerp ook aspecten van het gebruik der talen bij verkiezingen worden geregeld (titel 2 van deel 5 van het ontwerp - artikelen 255 tot 260), vindt het zijn bevoegdheidsrechtelijke grondslag in artikel 129, § 1, 1°, van de Grondwet, op grond waarvan de gemeenschappen het gebruik der talen in bestuurszaken kunnen regelen. Tot slot vinden de artikelen 272 tot 274, waarbij wijzigingen worden aangebracht in het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hun bevoegdheidsrechtelijke grondslag in artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarbij het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor

.../...

maatschappelijk welzijn, behoudens een aantal uitzonderingen, aan de gemeenschappen wordt toevertrouwd.

5. Een aantal artikelen van het ontwerp vereisen evenwel op bevoegdheidsrechtelijk vlak een afzonderlijk onderzoek.

5.1. Bij de artikelen 11 tot 14 en 32, 35 en 36 van het ontwerp worden voor personen die niet de Belgische nationaliteit bezitten, kiesvoorwaarden vastgesteld en in de artikelen 58, tweede lid, en 73 verkiesbaarheidsvoorwaarden voor onderdanen uit andere lidstaten van de Europese Unie. Deze artikelen vormen een (licht gewijzigde) overname van de artikelen 1*bis*, 1*ter* en 86 van de Gemeentekieswet, respectievelijk van de artikelen 23, 65 en 113 van die wet.

Artikel 8, tweede tot vierde lid, van de Grondwet bepaalt:

"De Grondwet en de overige wetten op de politieke rechten bepalen welke de vereisten zijn waaraan men moet voldoen, benevens de staat van Belg, om die rechten te kunnen uitoefenen.

In afwijking van het tweede lid kan de wet het stemrecht regelen van de burgers van de Europese Unie die niet de Belgische nationaliteit hebben, overeenkomstig de internationale en supranationale verplichtingen van België.

Het stemrecht bedoeld in het vorige lid kan door de wet worden uitgebreid tot de in België verblijvende niet-Europese Unie onderdanen, onder de voorwaarden en op de wijze door haar bepaald."

Zoals de Raad van State in het verleden reeds heeft opgemerkt, volgt uit deze bepalingen dat alleen de federale wetgever bevoegd is om aan niet-Belgen actief en passief kiesrecht toe te kennen ⁽²⁾.

De genoemde bepalingen van het ontwerp dienen in beginsel dan ook uit het ontwerp te worden weggelaten. Omwille van de duidelijkheid en de toegankelijkheid

⁽²⁾ Zie bijvoorbeeld advies 30.118/VR van 13 juni 2000 over een voorontwerp van wet "tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn"; advies 32.153/VR/2V/1V van 4 september 2001 over een wetsvoorstel "betreffende de uitbreiding van het gemeentelijk stemrecht en het recht om verkozen te worden tot de niet-Europese onderdanen die in België verblijven", *Parl. St.*, Senaat, 2000-2001, nr. 2-548/2; advies 38.240/3 van 26 april 2005 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, *Parl. St.*, VI. Parl., 2004-2005, nr. 347/1.

van de regelgeving zou het evenwel te billijken vallen toch van die regelgeving melding te maken, maar zulks dient dan te gebeuren op een wijze dat geen betwisting kan bestaan over wie bevoegd is ten aanzien van de betrokken regels ("overeenkomstig artikel ... van de Gemeentekieswet"), en met inachtneming van de grondwetsconforme interpretatie die het Grondwettelijk Hof aan bepaalde van die artikelen heeft gegeven ⁽³⁾.

5.2. Bij hoofdstuk 1 van titel 2 van deel 4 van het ontwerp wordt in iedere provincie een Raad voor Verkiezingsbetwistingen opgericht, die een administratief rechtscollege is. In dat hoofdstuk wordt de bevoegdheid en de samenstelling van die raden geregeld, alsmede de procedure die ervoor moet worden gevolgd. Krachtens artikel 203 van het ontwerp zijn de raden voor verkiezingsbetwistingen bevoegd om kennis te nemen van bezwaren tegen de verkiezingen en van bezwaren op grond van de schending van de regelgeving inzake de verkiezingsuitgaven door kandidaten en lijsttrekkers.

De raden voor verkiezingsbetwistingen werden reeds opgericht bij het decreet van 10 februari 2006 houdende wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de wet tot organisatie van de geautomatiseerde stemming van 11 april 1994 en het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement. De in het ontwerp opgenomen bepalingen vormen een overname van bestaande bepalingen, met dien verstande dat thans wordt gespecificeerd dat de betrokken raad de verkiezing *geheel of gedeeltelijk* ongeldig kan verklaren en dat enkele bepalingen op niet-substantiële punten worden aangepast.

⁽³⁾ Grondwettelijk Hof, nr. 31/2002, 30 januari 2002, B.4.1 en B.4.2 en dispositief.

In advies 39.080/AV/3 ⁽⁴⁾ heeft de algemene vergadering van de Raad van State, afdeling Wetgeving, het volgende opgemerkt omtrent de oprichting (per provincie) van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen:

"5. Over de bevoegdheid inzake de oprichting van administratieve rechtscolleges heeft de Raad van State in zijn advies 38.240/3 van 26 april 2005 over het ontwerp van gemeentedecreet en in zijn advies 38.530/VR/3 van 12 juli 2005 over het ontwerp van provinciedecreet gesteld:

«Wat betreft de verkiezing van de gemeentelijke en binnengemeentelijke territoriale organen, een aangelegenheid waarin de bestendige deputatie en de Raad van State thans een rechtsprekende bevoegdheid uitoefenen, bepaalt artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, b, B.W.H.I. dat die aangelegenheid behoort tot de bevoegdheid van de gewesten, «met uitzondering van de exclusieve bevoegdheid van de Raad van State om bij wijze van arresten op de beroepen in hoogste aanleg uitspraak te doen in kiesrechtzaken». Het feit dat geen voorbehoud wordt gemaakt m.b.t. de bevoegdheid van de bestendige deputatie doet de vraag rijzen of de gewesten uit artikel 6, § 1, VIII, B.W.H.I. een algemene bevoegdheid putten om te voorzien in een regeling voor de geschillen die verband houden met de samenstelling en de werking van de gemeentelijke instellingen, onder het enkele voorbehoud van de genoemde bevoegdheid van de Raad van State.

Voor het antwoord op die vraag moet mede rekening (worden) gehouden met wat bepaald is in artikel 161 van de Grondwet. Naar luid van die bepaling kan geen administratief rechtscollege worden ingesteld dan krachtens een wet ⁽⁵⁾. In beginsel is het instellen van administratieve rechtscolleges, op grond van artikel 161 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 19, § 1, eerste lid,

⁽⁴⁾ Advies 39.080/AV/3 van 11, 13 en 18 oktober 2005 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 10 februari 2006 houdende wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de wet tot organisatie van de geautomatiseerde stemming van 11 april 1994 en het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement en tot het decreet van 10 februari 2006 houdende wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en het decreet van 18 mei 1994 houdende regeling van het taalgebruik bij de verkiezingen, *Parl. St.*, VI. Parl., 2005-2006, nr. 578/1.

⁽⁵⁾ Voetnoot 3 uit het geciteerde advies: Artikel 161 van de Grondwet is ingevoegd bij de grondwetswijziging van 18 juni 1993 (vroegere artikel 107^{quinquies}, derde lid).

B.W.H.I., dan ook een aan de federale wetgever voorbehouden aangelegenheid ⁽⁶⁾. Zoals in de rechtspraak van het Arbitragehof evenwel herhaaldelijk is bevestigd, is de decreetgever in beginsel weliswaar niet bevoegd om administratieve rechtscolleges in te stellen, maar kan hij daartoe wel overgaan met toepassing van artikel 10 B.W.H.I. (impliciete bevoegdheid) ⁽⁷⁾. Daarbij is dan wel vereist dat een dergelijk optreden van de decreetgever noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van de gemeenschap of het gewest, en dat voldaan is aan de in de rechtspraak van het Arbitragehof gestelde voorwaarden dat de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op de aan de federale overheid voorbehouden aangelegenheid slechts marginaal is ⁽⁸⁾» ⁽⁹⁾.

Zolang het ontwerp van decreet tot wijziging van de gemeentekieswet, waarin het aangekondigde administratief rechtscollege zou worden ingeschreven, niet voorlag, diende de Raad van State er zich in die adviezen toe te beperken een voorbehoud te maken bij de ontworpen regeling.

⁽⁶⁾ *Voetnoot 4 uit het geciteerde advies*: Artikel 19, § 1, eerste lid, B.W.H.I. bepaalt: "Behoudens toepassing van artikel 10, regelt het decreet de aangelegenheden bedoeld in de artikelen 4 tot 9, onverminderd de bevoegdheden die na de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen door de Grondwet aan de wet zijn voorbehouden."

⁽⁷⁾ *Voetnoot 5 uit het geciteerde advies*: Zie bijv. Arbitragehof, nr. 19/2001, 14 februari 2001, overw. B.4.2, B.4.3 en B.5.4; Arbitragehof, nr. 33/2001, 13 maart 2001, overw. B.5.5.1 tot B.5.5.5; Arbitragehof, nr. 49/2003, 30 april 2003, overw. B.6 tot B.8.6.

Zie voorts, i.v.m. de vraag in hoeverre artikel 10 B.W.H.I. toegepast kan worden op een ontwerp van decreet dat de inhoud van de bestaande wetsbepalingen i.v.m. de rechtsprekende bevoegdheid van de bestendige deputatie overneemt, R.v.St., afd. wetg., advies 35.831/VR/2V van 18 september 2003 over een ontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 12 februari 2004 "organisant les provinces wallonnes", *Parl. St.*, Waals Parl., 2003-04, nr. 613/1, (43), 46-47.

⁽⁸⁾ *Voetnoot 6 uit het geciteerde advies*: In het arrest (nr.) 49/2003 van 30 april 2003 lijkt het Arbitragehof zich tot een marginale toetsing van de noodzakelijkheid te beperken. In dit arrest stelt het Hof immers: "De decreetgever vermocht in deze aangelegenheid te oordelen, zonder dat zijn beoordeling kennelijk onjuist is, dat het noodzakelijk was om een administratief rechtscollege op te richten" (overw. B.8.3).

⁽⁹⁾ *Voetnoot 7 uit het geciteerde advies*: Zie ook advies 38.567/4 en 38.568/4 van 11 juli 2004 over een ontwerp van decreet van het Waalse Gewest "modifiant certaines dispositions du Code de la démocratie locale et de la décentralisation" en over een ontwerp van decreet van het Waalse Gewest "modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des Centres Publics d'Aide Sociale" (*Parl. St.*, W. Gew. R., 2004-05, nr. 204/1 en nr. 205/1), en advies 38.943/2/V van 5 september 2005 over een ontwerp van decreet van het Waalse Gewest "modifiant le décret du 27 mai 2004 relatif au Livre I^{er} du Code de l'environnement pour ce qui concerne le droit d'accès du public à l'information en matière d'environnement".

6. Nu het mogelijk is een inzicht te hebben in alle aspecten van de organisatie van het betrokken rechtscollege en in al de bevoegdheden ervan, kan de Raad van State onderzoeken of de ontworpen regeling in het ontwerp voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van de impliciete bevoegdheden.

Aangezien het in het ontwerp geregelde contentieux van de Raad voor verkiezingsbetwistingen, behoudens hetgeen hierna wordt besproken in randnummer 12.3.1, uitsluitend betrekking heeft op geschillen betreffende de toepassing van de regelgeving die binnen de materiële bevoegdheid van het gewest valt, is voldaan aan de voorwaarde dat de impliciete bevoegdheid betrekking moet hebben op een aangelegenheid die kan worden beschouwd als subsidiair t.a.v. de betrokken hoofdbevoegdheid van het gewest. De Vlaamse decreetgever kan redelijkerwijze van oordeel zijn dat het noodzakelijk is om het verkiezingscontentieux op lokaal vlak, alsook het andere contentieux waarop het ontwerp betrekking heeft, toe te vertrouwen aan een administratief rechtscollege dat meer waarborgen biedt inzake onafhankelijkheid, onpartijdigheid en deskundigheid dan de bestendige deputatie van de provincie. De weerslag van de uitoefening van deze impliciete bevoegdheid op de bevoegdheid van de federale wetgever om op grond van artikel 161 van de Grondwet administratieve rechtscolleges op te richten kan als marginaal worden beschouwd. Het aan de Raad voor verkiezingsbetwistingen toevertrouwd contentieux kan immers als relatief gering worden beschouwd in verhouding tot het geheel van het administratief contentieux. De federale wetgever blijft in beginsel bevoegd voor de overige administratieve rechtscolleges, en met name ook voor de bestendige deputatie, voorzover deze het contentieux behandelt in andere aangelegenheden dan die waarop het ontwerp van toepassing is. Ten slotte zijn er geen redenen om aan te nemen dat, in de aangelegenheid van de administratieve rechtscolleges de regelgeving betreffende het contentieux dat in het ontwerp aan de Raad voor verkiezingsbetwistingen wordt toevertrouwd, niet voor een gedifferentieerde regeling vatbaar zou zijn.

Om al die redenen is de Raad van State van oordeel dat voldaan is aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 10 B.W.H.I."

Dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen voortaan bevoegd wordt om de verkiezingen *geheel of gedeeltelijk* ongeldig te verklaren, doet geen afbreuk aan deze bevoegdheidsrechtelijke analyse. Hoofdstuk 1 van titel 2 van deel 4 van het ontwerp doet derhalve geen bevoegdheidsrechtelijke bezwaren rijzen.

5.3. In de artikelen 216 en 217 van het ontwerp wordt het beroep bij de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, tegen beslissingen van de raden voor verkiezingsbetwistingen geregeld. In die artikelen wordt voortgebouwd op de artikelen 85^{quater}, 85^{septies} en 85^{octies} van de Gemeentekieswet, die werden ingevoegd bij het decreet van 10 februari 2006.

Over die laatste artikelen werd in het reeds genoemde advies 39.080/AV/3 het volgende opgemerkt:

"C. De bevoegdheid inzake de Raad van State

7. Het ontwerp bevat regelingen die betrekking hebben op de rechtsgang voor de Raad van State. Dat geldt met name voor:

- het ontworpen artikel 76, derde lid, van de gemeentekieswet dat bepaalt dat van de beslissing van de Raad voor verkiezingsbetwistingen waarbij de verkiezing wordt vernietigd of de zetelverdeling wordt gewijzigd, een voor eensluidend verklaard afschrift van de uitspraak, van het administratief dossier en van de procedurestukken wordt toegestuurd aan de Eerste voorzitter van de Raad van State;
- het ontworpen artikel 76*bis* van de gemeentekieswet dat bepaalt dat degenen aan wie kennis moet worden gegeven van de beslissing van de Raad voor verkiezingsbetwistingen binnen acht dagen na de kennisgeving beroep kunnen instellen bij de Raad van State. De Raad van State doet uitspraak binnen een termijn van zestig dagen. Het beroep bij de Raad van State is niet opschortend behoudens wanneer het beroep gericht is tegen een beslissing van de Raad voor verkiezingsbetwistingen die een vernietiging van de verkiezing of een wijziging in de zetelverdeling inhoudt. Wanneer vóór de uitspraak van de Raad van State de Vlaamse Regering de burgemeester van de betreffende gemeente benoemt, heeft deze benoeming uitwerking vanaf de betekening van het arrest van de Raad van State dat de verkiezing niet vernietigt of de zetelverdeling niet wijzigt;
- het ontworpen artikel 77, eerste lid, van de gemeentekieswet dat bepaalt dat het arrest van de Raad van State door de zorg van de griffier onmiddellijk ter kennis wordt gebracht van de provinciegouverneur en van de gemeenteraad;
- het ontworpen artikel 84, § 2, vijfde lid, van de gemeentekieswet dat bepaalt dat er binnen acht dagen na de kennisgeving van de beslissing van de Raad voor verkiezingsbetwistingen inzake de opvolging van een gemeenteraadslid, een beroep bij de Raad van State kan worden ingesteld;
- het artikel 49 van het ontwerp dat de hiervoor vermelde bepalingen toepasselijk maakt op de geschillen m.b.t. de verkiezingen voor de provincieraden.

8. Uit artikel 160, eerste lid, van de Grondwet blijkt dat het aan de federale wetgever toekomt de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van de Raad van State te bepalen. In artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, eerste lid, b, B.W.H.I., wordt de exclusieve bevoegdheid van de Raad van State om bij wijze van arresten op de beroepen in hoogste aanleg uitspraak te doen in kiesrechtzaken bevestigd. De gemeenschappen en de gewesten zijn in beginsel dan ook niet bevoegd om wijzigingen aan te brengen in de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van de Raad van State, tenzij de voorwaarden vervuld zijn voor de toepassing van de impliciete bevoegdheden op grond van artikel 10 B.W.H.I. Daartoe is vereist dat het optreden van de decreetgever noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van de gemeenschap of het gewest, en dat

.../...

voldaan is aan de in de rechtspraak van het Arbitragehof gestelde voorwaarden dat de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op de aan de federale overheid voorbehouden aangelegenheid slechts marginaal is.

9. De Raad van State stelt vast dat twee van de hiervoor (randnummer 7) vermelde bepalingen volstrekt identiek zijn aan bepalingen die thans reeds voorkomen in de gemeentekieswet, inzake het beroep bij de Raad van State tegen de beslissingen van de bestendige deputatie. Dat geldt namelijk voor:

- het ontworpen artikel 77, eerste lid, dat volkomen identiek is aan het huidige artikel 77, eerste lid, van de gemeentekieswet;
- het ontworpen artikel 84, § 2, vijfde lid, dat volkomen identiek is aan het huidige artikel 84, § 2, vijfde lid, van de gemeentekieswet.

De Raad van State ziet niet in om welke redenen de loutere bevestiging in een decreet van bepalingen over de Raad van State uit een federale wet, als noodzakelijk zou kunnen worden beschouwd voor de uitoefening van de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de gemeentelijke instellingen. Dit is des te meer niet noodzakelijk nu de decreetgever er in het voorliggende ontwerp zelf voor opteert om de desbetreffende federale kieswet te wijzigen waar wijzigingen noodzakelijk worden bevonden. Voor de hiervoor vermelde bepalingen is die noodzakelijkheid niet aanwezig. Ze dienen dan ook uit het ontwerp te worden verwijderd.

10. De Raad van State stelt voorts vast dat twee andere van de hiervoor (randnummer 7) vermelde bepalingen thans eveneens reeds voorkomen in de gemeentekieswet, zij het dat de woorden «de bestendige deputatie» worden vervangen door de woorden «de Raad voor verkiezingsbetwistingen». Dat geldt namelijk voor:

- het ontworpen artikel 76, derde lid, dat identiek is aan het huidige artikel 76, derde lid, van de gemeentekieswet, behoudens de vervanging van de woorden «bestendige deputatie» door «Raad voor verkiezingsbetwistingen»;
- het ontworpen artikel 76*bis* dat identiek is aan het huidige artikel 76*bis* van de gemeentekieswet, behoudens de vervanging van de woorden «bestendige deputatie» door «Raad voor verkiezingsbetwistingen».

De Raad van State erkent dat de decreetgever van oordeel kan zijn dat het noodzakelijk is in de desbetreffende bepalingen de woorden «de bestendige deputatie» te vervangen door «de Raad voor verkiezingsbetwistingen». Zonder deze vervanging zou de Raad van State niet meer kennis kunnen nemen van de beroepen ingesteld op grond van artikel 16, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, hetgeen strijdig zou zijn met artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, eerste lid, b, B.W.H.I. Het beroep dat bij de Raad van State wel nog tegen de beslissing van de Raad voor verkiezingsbetwistingen zou kunnen worden ingesteld op grond van artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou niet opschortend zijn en het daarenboven niet mogelijk maken dat de Raad van State met volle rechtsmacht zou kunnen oordelen.

.../...

Gelet op de beperkte draagwijdte van de ontworpen bepalingen en gelet ook op het gegeven dat deze thans reeds voorkomen in de huidige federale gemeentekieswet, - althans wat de bestendige deputatie betreft - is ook voldaan aan de voorwaarde dat de uitoefening van de impliciete bevoegdheid slechts een marginale weerslag heeft op de federale bevoegdheid inzake de Raad van State en dat het daarenboven een aangelegenheid betreft die voor een differentiële regeling vatbaar is.

Voorzover de stellers van het ontwerp uitsluitend beogen deze bepalingen in de gemeentekieswet formeel aan te passen aan de nieuwe beleidsoptie, die erin bestaat de bestendige deputatie te vervangen door de Raad voor verkiezingsbetwistingen, is voldaan aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 10 B.W.H.I.

De integrale overname van de bestaande artikelen 76, derde lid, en 76bis van de gemeentekieswet, kan echter niet als «noodzakelijk» worden beschouwd ter uitoefening van de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest.

Bijgevolg moeten de ontworpen bepalingen zich ertoe beperken de woorden «de bestendige deputatie» te vervangen door de woorden «Raad voor verkiezingsbetwistingen». Ze dienen dan ook in die zin te worden aangepast.

11. De Raad van State stelt tenslotte vast dat artikel 49 van het ontwerp de bepalingen van de ontworpen artikelen 73 tot 84 van de gemeentekieswet, van overeenkomstige toepassing maakt op de geschillen m.b.t. de verkiezingen voor de provincieraden. Ook deze bepaling impliceert een wijziging van de wetgeving betreffende de Raad van State. Ook zonder deze bepaling zou de Raad van State weliswaar kennis kunnen nemen van de beroepen tegen beslissingen van de Raad voor verkiezingsbetwistingen. Hij zou dat echter doen op grond van artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De decreetgever kan van oordeel zijn dat het noodzakelijk is om het contentieux inzake alle lokale verkiezingen - zowel de gemeentelijke, als de provinciale - aan eenzelfde regelgeving te onderwerpen. Gelet op de marginale weerslag van de conforme toepassing van de bepalingen uit de artikelen 73 tot 84 van de gemeentekieswet op het contentieux inzake provinciale verkiezingen, voor de werking van de Raad van State, en gelet op de gedifferentieerde draagwijdte die deze wetgeving van nature heeft in verhouding tot de regels toepasselijk op het administratief contentieux in het algemeen, is voldaan aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 10 B.W.H.I."

De Raad van State verwijst met betrekking tot de artikelen 216 en 217 van het ontwerp in de eerste plaats naar het zo-even aangehaalde advies. Wat betreft het uitdrukkelijk toekennen van de bevoegdheid om verkiezingen *geheel of gedeeltelijk* ongeldig te verklaren, dient te worden vastgesteld dat zulks een logisch uitvloeisel is van dezelfde bevoegdheid die aan de raden voor verkiezingsbetwistingen wordt toegekend, zodat op dit vlak aan het bij artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus gestelde noodzakelijkheidsvereiste lijkt te zijn voldaan. Aangezien de aangelegenheid zich

.../...

bovendien leent tot een gedifferentieerde regeling en de weerslag op de federale bevoegdheid slechts marginaal is, moet de decreetgever bevoegd worden geacht om de genoemde bevoegdheidstoekenning te verrichten.

5.4. Titel 7 van deel 2 van het ontwerp betreft het beroep dat bij het hof van beroep kan worden ingesteld tegen beslissingen van het college van burgemeester en schepenen met betrekking tot het vaststellen van de kiezerslijsten. De artikelen 95 en 96 van het ontwerp bevatten regels betreffende het bezwaar dat bij het hof van beroep kan worden ingediend tegen het verwerpen van een kandidatuur.

De gemachtigde erkent dat het bepalen van de bevoegdheid van de hoven van beroep en de rechtspleging voor die hoven in beginsel tot de federale bevoegdheid behoren, en verduidelijkt dat enkel wordt beoogd omwille van de toegankelijkheid van de regelgeving federale bepalingen in herinnering te brengen. Er dient dan evenwel duidelijk te worden aangegeven dat de decreetgever zelf niet normatief optreedt, door de oorsprong van de weergegeven normen aan te duiden (zie opmerking 5.1 *in fine*).

5.5. Artikel 275, 38°, van het ontwerp strekt tot de opheffing van artikel 30bis van de Gemeentekieswet "wat betreft de verwijzing naar artikel 30 van de Gemeentekieswet".

Zoals de algemene vergadering van de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het reeds genoemde advies 38.080/AV/3 heeft opgemerkt⁽¹⁰⁾, dienen de gewesten hun bevoegdheden inzake lokale verkiezingen op grond van artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 uit te oefenen onverminderd, onder meer, artikel 30bis van de Gemeentekieswet. Dat artikel kan derhalve niet bij decreet worden gewijzigd of opgeheven, evenmin als artikel 30 van die wet (artikel 275, 37°, van het ontwerp) in de mate dat ernaar in dat artikel 30bis wordt verwezen.

5.6. Artikel 275, 82°, van het ontwerp strekt tot de opheffing van artikel 77bis, § 3, van de Gemeentekieswet. Die bepaling heeft evenwel enkel betrekking op gemeenten die deel uitmaken van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad, zodat de

⁽¹⁰⁾ Opmerking 12.2 van dat advies.

decreetgever territoriaal niet bevoegd is om die laatste bepaling op te heffen. Artikel 275, 82°, dient dan ook uit het ontwerp te worden weggelaten.

5.7. Bij artikel 276 van het ontwerp worden ook de artikelen 2, § 2, vierde lid, 3*bis*, tweede lid, en 3*novies*, tweede lid, van de Provinciekieswet opgeheven, die evenwel krachtens artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren. In artikel 276, 7°, 9° en 14°, van het ontwerp zal met deze bevoegdheidsbeperking rekening dienen te worden gehouden.

VORMVEREISTEN

6. Luidens artikel 7, § 1, tweede lid, van het ontwerp wordt de lijst van de provinciedistricten en de aanwijzing van de provinciedistricthoofdplaats vastgesteld in de tabel die als bijlage bij het ontworpen decreet is gevoegd.

Op grond van artikel 260 van het Provinciedecreet dient elke provincieraad advies te verlenen over die bijlage. Dit vormvereiste blijkt niet te zijn vervuld, wat dient te worden verholpen.

ALGEMENE OPMERKINGEN

7. Het ontwerp bevat bepalingen waardoor wat betreft de provincieraden de evenredige vertegenwoordiging kan worden verminderd. Zo wordt een kiesdrempel van vijf procent ingesteld, die op een dubbele wijze werkt: enerzijds geldt de kiesdrempel om in aanmerking te komen voor de rechtstreekse toewijzing van een zetel binnen een provinciedistrict (artikel 178 van het ontwerp), anderzijds moeten lijstengroepen die zich hebben verbonden met het oog op de aanvullende zetelverdeling op het niveau van het provinciaal kiesarrondissement, niet alleen in minstens één provinciedistrict 66 % van de kiesdeler hebben behaald (wat thans reeds het geval is), maar ook minstens vijf procent

van de stemmen op het niveau van de gehele provincie (artikel 181, § 2, derde lid, van het ontwerp) ⁽¹¹⁾.

7.1. Op zich bestaat er geen grondwettelijk vereiste dat de verkiezingen voor de provincieraden volgens het systeem van de evenredige vertegenwoordiging zouden plaatsvinden; bij artikel 162, tweede lid, 1°, van de Grondwet worden enkel de rechtstreekse verkiezing van de leden van de provincieraden vereist ⁽¹²⁾. Ook staat geen enkele bepaling van internationaal of nationaal recht eraan in de weg dat, eens gekozen voor een systeem van evenredige vertegenwoordiging, de wet- of decreetgever daarop redelijke beperkingen aanbrengt teneinde de goede werking van de democratische instellingen te waarborgen ⁽¹³⁾. Tegen het instellen van een kiesdrempel voor provincieraadsverkiezingen rijst derhalve op zich geen juridisch bezwaar ⁽¹⁴⁾.

7.2. Wat betreft het invoeren van nieuwe bepalingen die de evenredige vertegenwoordiging afzwakken, dient evenwel te worden gewezen op artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, eerste lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, dat bepaalt dat de gewesten bevoegd zijn voor het regelen van, onder meer, de verkiezing van de provinciale, gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, "met dien verstande dat decreten en ordonnanties die als gevolg hebben dat de evenredigheid van de

⁽¹¹⁾ Naast de vermindering van de evenredige vertegenwoordiging ten gevolge van het invoeren van een kiesdrempel, zou ook voorgehouden kunnen worden dat de verlaging van het aantal provincieraadsleden tot een dergelijk effect leidt. In dat geval moet dan echter ook rekening worden gehouden met het gegeven dat dit effect enigszins gecompenseerd wordt door de verruiming van de kiesdistricten binnen elke provincie. De Raad van State beschikt niet over alle gegevens om zich met zekerheid uit te spreken over de vraag of de vermindering van het aantal provincieraadsleden te dezen beschouwd moet worden als een regeling waardoor de evenredige vertegenwoordiging wordt verminderd.

⁽¹²⁾ Grondwettelijk Hof, nr. 149/2007, 5 december 2007, B.15.1.

⁽¹³⁾ *Ibid.*, B.15.2.

⁽¹⁴⁾ Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat ook voor de verkiezingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, waarvoor bij de artikelen 62 en 68 van de Grondwet wél een systeem van evenredige vertegenwoordiging wordt vereist, het invoeren van een kiesdrempel geen schending inhoudt van die grondwetsartikelen (Grondwettelijk Hof, nr. 73/2003, 26 mei 2003, B.19.4) of van de artikelen 10 en 11 (*ibid.*, B.19.5 tot B.19.8), waarbij wel rekening werd gehouden met de vergroting van de kieskringen. Ook het voorliggende ontwerp van decreet voorziet in een vergroting van de provinciale kiesdistricten.

zetelverdeling in verhouding tot de verdeling der stemmen vermindert, moeten worden aangenomen met de in artikel 35, § 3, [van die bijzondere wet] bedoelde meerderheid", zijnde een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Aangezien het invoeren van een kiesdrempel ⁽¹⁵⁾ een negatieve weerslag kan hebben op de evenredigheid van de zetelverdeling, dienen de desbetreffende bepalingen te worden ondergebracht in een afzonderlijk ontwerp van decreet, dat zal dienen te worden aangenomen met de genoemde bijzondere meerderheid.

7.3. Al doet het invoeren van een kiesdrempel voor provincieraadsverkiezingen op zich geen grondwettigheidsbezwaar rijzen, dient toch nog te worden nagegaan of dit ook zo is voor de concrete uitwerking ervan.

In dat verband verdient de kiesdrempel die geldt bij het systeem van het toewijzen van niet rechtstreeks toegekende zetels bijzondere aandacht ⁽¹⁶⁾. Om tot die aanvullende zetelverdeling te worden toegelaten, dient luidens artikel 181, § 2, derde lid, van het ontwerp aan de volgende twee voorwaarden te zijn voldaan:

- "1° én minstens 5% van het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen in de provincie hebben behaald. Om dit vast te stellen telt het provinciaal hoofdbureau het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen van alle provinciedistricten samen, alsook het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen op de lijsten die zich hebben verbonden.
- 2° én in minstens één provinciedistrict van het provinciaal kiesarrondissement waartoe het provinciedistrict behoort een aantal stemmen hebben verkregen dat ten minste gelijk is aan 66% van de kiesdeler, vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid. Het laat eveneens tot die verdeling toe de alleenstaande lijsten die dit procent hebben bereikt."

Het toekennen van de restzetels gebeurt op het niveau van de provinciale kiesarrondissementen (artikel 181, § 2, tweede lid, en § 3, eerste lid, van het ontwerp). De kiesdrempel die hierbij wordt gehanteerd, wordt evenwel op het niveau van de gehele

⁽¹⁵⁾ En eventueel ook het verlagen van het aantal zetels in de provincieraden (zie voetnoot 11).

⁽¹⁶⁾ De invoering van de kiesdrempel op het vlak van de provinciale kiesdistricten zelf doet geen bijzonder probleem rijzen, temeer daar de natuurlijke kiesdrempel in de meeste gevallen reeds hoger ligt.

provincie berekend. Aldus wordt een verschil in behandeling gecreëerd tussen partijen die in de gehele provincie zijn ingeplant en partijen die slechts in een deel van de provincie aanhang hebben: de laatstgenoemde partijen zullen moeilijker een zetel kunnen verwerven, terwijl de bijkomende zetelverdeling nochtans niet op provinciaal niveau, maar wel op het niveau van de provinciale kiesarrondissementen gebeurt.

De stellers van het ontwerp dienen na te gaan of er een afdoende verantwoording bestaat voor dit verschil in behandeling. In ieder geval verdient het aanbeveling om in de memorie van toelichting meer uitleg te verschaffen over de gehanteerde criteria.

8. Luidens artikel 7, § 1, eerste lid, 3°, en tweede lid, van het ontwerp stelt de Vlaamse Regering, overeenkomstig artikel 5, § 2, eerste lid, van het Provinciedecreet, uiterlijk op 1 juni van het jaar waarin de verkiezingen zullen plaatsvinden, onder meer een lijst op van het aantal te verkiezen provincieraadsleden per provincie en per provinciedistrict, als vermeld in de artikelen 5, § 1, en 6, § 1, tweede en derde lid, van het Provinciedecreet. De lijst van de provinciedistricten wordt vastgesteld in de tabel die als bijlage bij het ontwerp is gevoegd.

Bij arrest nr. 149/2007 heeft het Grondwettelijk Hof "de «tabel vermeld in artikel 6, § 1, derde lid, van het provinciedecreet van 9 december 2005», die, bij artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 2 juni 2006 tot wijziging van het provinciedecreet van 9 december 2005, als bijlage bij dat decreet is gevoegd" vernietigd. Uit de motieven van dat arrest blijkt dat die vernietiging was ingegeven door de al te grote verschillen die bestaan tussen de aan de onderscheiden kiesdistricten toegewezen zetels - en bijgevolg tussen de natuurlijke kiesdrempels - die er ten gevolge van de indeling in kiesdistricten bestaan. Het Hof was in dat verband van oordeel dat "kan worden aanvaard dat een kiesdistrict waar vier mandaten zijn te verdelen verenigbaar is met het bij de provincieraadsverkiezingen gehanteerde stelsel van de «evenredige vertegenwoordiging», terwijl dit niet het geval is "voor districten waar slechts twee of drie mandaten zijn te verdelen en waar de kiesdrempel om die reden onredelijk hoog is" ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁷⁾ Grondwettelijk Hof, nr. 149/2007, 5 december 2007, B.24.7.

In de algemene toelichting van het ontwerp wordt vooropgesteld dat de kiesdistricten voor de provincieraadsverkiezingen zodanig worden hertekend dat er per district minstens zes provincieraadsleden worden verkozen, wat wordt bevestigd in een door de gemachtigde bezorgde simulatie. Aldus wordt tegemoet gekomen aan de door het Grondwettelijk Hof in arrest nr. 149/2007 geuite grondwettigheidskritiek.

9. De zetelverdeling gebeurt bij gemeenteraadsverkiezingen op grond van een ander systeem dan bij de verkiezingen voor de stadsdistrictsraden en de provincieraden (zie respectievelijk artikel 166, artikel 175, 5°, en de artikelen 179, § 2, tweede lid, en 181, § 2, vierde lid, van het ontwerp). Voor de provincieraads- en stadsdistrictsraadsverkiezingen, wordt immers het zogenaamde "systeem D'Hont" gehanteerd, terwijl voor gemeenteraadsverkiezingen het zogenaamde "systeem Imperiali" wordt gehanteerd, dat minder evenredig is en waarbij de grote partijen bevoordeeld worden.

Aldus wordt een verschil in behandeling tussen kandidaten ingesteld naargelang de verkiezing waaraan ze deelnemen. Ook voor dit verschil in behandeling dient een afdoende verantwoording voorhanden te zijn, die dan best in de memorie van toelichting wordt weergegeven.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 2

10. De in artikel 2, 4°, van het ontwerp opgenomen definitie van het begrip "Raad" is overbodig nu in het ontwerp telkens naar de Raad voor Verkiezingsbetwistingen wordt verwezen, behalve in deel 4, titel 2, hoofdstuk 1, dat specifiek betrekking heeft op die raad en waar het duidelijk is dat met het woord "Raad" wordt verwezen naar de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

Artikel 3

11. In de inleidende zin van artikel 3 van het ontwerp schrijve men "artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 4°, tweede lid" in plaats van "artikel 6, § 1, eerste lid, 4°, tweede lid".

12. In artikel 3, 5°, van het ontwerp voege men het woord "rechtstreekse" toe vóór het woord "verkiezing".

Artikel 15

13. Artikel 15 van het ontwerp bevat een aantal bepalingen die behoren tot de federale bevoegdheid, wat door de gemachtigde naar aanleiding van een vraag betreffende artikel 15, § 5, vijfde lid, wordt bevestigd. Zo men die bepalingen omwille van de duidelijkheid en de volledigheid in herinnering wenst te brengen, dient dit op de *sub* 5.1, *in fine*, vermelde wijze te gebeuren teneinde geen verwarring te doen ontstaan over de juridische aard van de betrokken bepalingen.

Artikel 19

14. In artikel 19 van het ontwerp schrappe men het zinsdeel ", de datum waarop de kiezerslijst vastgesteld moet zijn,". Dat zinsdeel vormt immers een loutere herhaling van de in artikel 16, § 1, eerste lid, van het ontwerp vervatte regel en is derhalve normatief overbodig.

Artikel 31

15. In artikel 31, eerste lid, van het ontwerp wordt bepaald dat de erin bedoelde beslissing met redenen omkleed dient te zijn.

Het voorschrift dat een beslissing formeel gemotiveerd wordt, komt neer op een herhaling van wat reeds voortvloeit uit de wet van 29 juli 1991 betreffende de

.../...

uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen. Het voorschrift is bijgevolg overbodig, en tevens misleidend, omdat erdoor ten onrechte de indruk zou kunnen ontstaan dat andere al dan niet in het ontwerp geregelde administratieve beslissingen niet formeel gemotiveerd hoeven zijn.

In artikel 31, eerste lid, van het ontwerp schrappe men derhalve de woorden "en met redenen omklede".

Artikel 37

16. Omwille van de eenheid in de terminologie schrijve men in artikel 37, § 2, derde lid, van het ontwerp "provinciaal hoofdbureau" in plaats van "hoofdbureau voor de provincieraadsverkiezingen" (zie artikel 41 van het ontwerp).

Artikel 54

17. Met de woorden "de te verrichten benoemingen" wordt in artikel 54, eerste lid, 2°, van het ontwerp wellicht bedoeld dat op de oproepingsbrief moet worden vermeld welke mandatarissen worden verkozen. Men passe die bepaling in dat geval in die zin aan.

18. In artikel 54, tweede lid, van het ontwerp schrappe men de woorden "bij besluit", aangezien ze overbodig zijn. Er is immers geen andere wijze waarop de Vlaamse Regering terzake zou kunnen optreden.

Artikel 55

19. Het is zinloos te bepalen dat het in artikel 55, tweede lid, van het ontwerp bedoelde aanplakbiljet ook de vermelding bedoeld in artikel 54, eerste lid, 5°, van het ontwerp dient te bevatten. Volgens de gemachtigde dienen erin effectief slechts de in artikel 54, eerste lid, 1° tot 4°, van het ontwerp bedoelde gegevens (niet: bepalingen) te worden vermeld.

.../...

Artikel 181

20. De gemachtigde beaamt dat in artikel 181, § 1, tweede lid, van het ontwerp moet worden verwezen naar artikel 178 in plaats van naar artikel 177.

Deel 4 - titel 1

21. Bij verschillende bepalingen van deel 4, titel 1, van het ontwerp worden aan de "Controlecommissie Verkiezingsuitgaven" een aantal bevoegdheden toegekend of wordt van die instelling melding gemaakt, zonder dat wordt omschreven om welke commissie het juist gaat ⁽¹⁸⁾.

Deel 4, titel 1, van het ontwerp dient gelet op wat voorafgaat te worden aangepast.

Artikelen 195 en 200

22. Bij de artikelen 195, § 2, eerste lid, en 200 van het ontwerp wordt bij bepaalde inbreuken op de regels inzake giften en verkiezingsuitgaven in de sanctie voorzien van het verlies gedurende ten minste één en ten hoogste vier maanden van het recht op de dotatie bedoeld "in artikel 9 van het reglement van 23 februari 2005 van het Vlaams Parlement". Daargelaten de vraag op welke juridische grondslag dit recht in een reglement van het Vlaams Parlement kan worden geregeld, staat het in ieder geval niet aan de decreetgever om een regeling die in een reglement van het Parlement zelf is vervat, te wijzigen of aan te vullen. Artikel 200 dient derhalve uit het ontwerp te worden weggelaten.

⁽¹⁸⁾ In het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement, de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden wordt hoofdstuk III *bis* opgeheven (artikel 278 van het ontwerp). In dat decreet bestond er een logische samenhang tussen dat hoofdstuk en de vorige hoofdstukken, die ten gevolge van die opheffing niet meer bestaat. Er kan derhalve niet mee worden volstaan om bepaalde artikelen of onderdelen ervan uit het decreet van 7 mei 2004 zonder meer in het ontwerp over te nemen.

Artikel 203

23. Artikel 203 van het ontwerp bepaalt de bevoegdheden van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Volgens de toelichting is dat artikel gebaseerd op artikel 85*bis*, § 1, eerste en tweede lid, van de Gemeentekieswet en op artikel 37/1 van de Provinciekieswet. De bevoegdheid van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, op grond van artikel 85*bis*, § 1, derde lid, van de Gemeentekieswet, om ambtshalve de zetelverdeling tussen de lijsten en de rangorde van de verkozenen te controleren, wordt in artikel 203 van het ontwerp niet meer vermeld. Nochtans wordt in de memorie van toelichting met betrekking tot titel 2 van deel 4 van het ontwerp vermeld dat "bij ontstentenis van bezwaren de Raad ambtshalve als administratief rechtscollege de juistheid onderzoekt van de zetelverdeling en de rangorde waarin de raadsleden en hun opvolgers verkozen zijn verklaard".

Die ambtshalve bevoegdheid van de Raad wordt in het ontwerp wel nog onrechtstreeks vermeld in artikel 204, derde lid, naar luid waarvan bij ontstentenis van bezwaren de Raad alleen de juistheid nagaat van de zetelverdeling tussen de lijsten en de rangorde waarin de raadsleden en de opvolgers gekozen zijn verklaard. Het niet meer vermelden van deze bevoegdheid in artikel 203 komt de duidelijkheid niet ten goede en kan verwarring scheppen. Artikel 203 van het ontwerp wordt derhalve best aangevuld.

Artikel 216

24. In artikel 216, laatste lid, van het ontwerp schrijve men "ongeldig verklaart" in plaats van "vernietigt".

Artikel 278

25. Aan artikel 278 van het ontwerp dienen de woorden "wordt opgeheven" te worden toegevoegd.

26. Ten gevolge van de opheffing van hoofdstuk III*bis* van het decreet van 7 mei 2004 bevat dat decreet niet langer een regeling met betrekking tot de uitgaven en de geldmiddelen voor de verkiezingen van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden. Het opschrift van het genoemde decreet dient bijgevolg te worden gewijzigd.

Slotopmerking

27. Aangezien in het ontwerp tal van bepalingen uit bestaande wetten of decreten worden overgenomen, verdient het aanbeveling om bij het ontwerp een concordantietabel (uitgewerkt in twee richtingen) te voegen.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	P. LEMMENS,	kamervoorzitter,
	J. SMETS,	
	B. SEUTIN,	staatsraden,
	H. COUSY,	assessoren van de
	J. VELAERS,	afdeling Wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. PAS, eerste auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

A.-M. GOOSSENS

P. LEMMENS